

TRIBUNA

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe an an ... 20 cor.

Pe jumătate an ... 10 "

Pe 1 luna ... 2 "

Nr-ii de Duminică pe an 1/4

coroane.

Centru România și America

10 coroane.

pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima

dată 14 bani; a doua oară

12 bani; a treia oară 8 bani

de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se

inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Puși pe lucru.

De Dr. Ilie Gropșan.

Ajurnarea ședințelor parlamentului până la 10 Octombrie s'a făcut în nădejdea, că doar se vor mai liniști spiritele până atunci, iar șirele actualului guvern scăpa-vor poate de destrămarea ce le amenință. În momentul când scriem șirele aceste, actualul guvern se luptă din greu cu înjgheburile aceluia colos de probleme, în virtutea cărora a fost chemat în fruntea afacerilor țării. Mai cu seamă *ministerul de interne* pare a fi febril întru împlinirea acestei misiuni. Nu suntem în poziție de a cunoaște amănunțit reformele, ce are de gând să le introducă contele *Andrássy*, pentru noi însă reforma electorală pare a fi de cea mai mare însemnătate. E fapt, că de prezent în ministerul de interne se lucră din greu la *arondarea cercurilor electorale* pe baza nouă a proiectului sufragiului universal.

Punct cardinal al programului nostru național, crearea unei legi electorale pe baza sufragiului universal, ar însemna un uriaș pas înainte întru realizarea dreptelor pretențiuni ale popoarelor, cari alcătuiesc patria aceasta. Stadiul în care a ajuns plămădirea acestui proiect de lege electorală, nu-l cunoaștem, dar singură împrejurarea, că e dat în mâinile unui guvern pus sub tutoratul aristocrației maghiare — zic singur acest lucru ne îndeamnă a fi pesimiști față de întreaga acțiune.

Ori cât de liberală — când e vorba de întărirea elementului maghiar în detrimentul celorlalte națiuni conlocuitoare — democrația kossuthistă e de acord și se înțelege de minune cu cealaltă parte a stăpânitorilor de astăzi. Iar dela acești urmași ai urgisitei oligarchii feudale, care întotdeauna a stat în fruntea reacțiunii pornite împotriva lărgirii drepturilor politice ale popoarelor — nu putem aștepta nici un bine.

Și legea electorală actuală — detentorii puterii de stat, cei de acum ca și cei de mai înainte nu s'au sfiit a o spune categoric — «e una din măsurile luate cu scop de a asigura preste tot *supremația rassei maghiare*».

Intemeiată ne este deci temerea, că nedreaptă și asupraitoare va fi legea al cărei aluat se plămădește sub părinteasca îngrijire a actualului ministru de interne. Nedreaptă și asupraitoare singur chiar numai din motivul, că intenționează a da dreptul de alegător numai celor știutori de carte — când însuși statul — bine le-a spus-o dnul Mihali, în plin parlament — nu e în fericita poziție de a susține atâtea școli, ca toți cetățenii să-și poată însuși arta de a ceti și scrie. Și în fine e ridicol a face un drept pendent dela iscusința cetitului și a scrisului, știut fiind, că scrierea și cetirea în sine — în cele mai multe cazuri nu prea dovedesc un grad mai înalt al culturii, ci prin

ele ni-se dă numai puțința de a ne însuși aceea cultură mai înaltă.

De *caractere*, de cetățeni cinstiți și de omenie are statul nevoie, — întru formarea acestor caractere folosească statul *școala* — dar' nu-i servească de mijloc spre a lipsi și și a despoia de drepturi pe proprii ei cetățeni.

Chestiunea sufragiului universal e strâns legată de soarta actualului guvern.

Consecvent politicii de maghiarizare cu forța a tuturor guvernelor ungare — căpeteniile actualului sistem de guvernament — după ce *insuși* s'a ales cu un mare »pium desiderium,« deși aprobaseră toată mișcarea nesocotită a urmașilor acelora, cari la 1849 au detronat familia Habsburgilor — acum cu toate mijloacele, cuprinși de tradiționalul »furor hungaricus« și încercând a abuză de puterea de stat depusă în mâinile lor — s'au apucat la reclădirea fantazmagoriei de »stat unitar maghiar.« — În serviciul acestei fantezii nebune plănuesc a înjugă și chestia sufragiului universal.

Față de măsurile acestea, asupraitoare și periculoase ale guvernului actual, deputații naționaliști siliți vor fi pe cale constituțională a dezvolta și mai departe o opoziție cât se poate de înverșunată.

Suntem convinși de ferbinte iubire de neam a actualilor bărbați de stat ai Maghiarilor. Admirăm această iubire, — dar zilnic ni-se dau prielnice prilejuri să vedem, cum firea năvalnică a neamului lor îi îndeamnă la multe fapte nesocotite.

Nu prin știrbirea, ci prin lărgirea drepturilor cetățenești de-ne-se și noauă *teren de muncă cinstită* — izvor de fericire neamului din care am răsărit și prin aceasta condițiunea indispensabilă a consolidării acestui stat.

Efectele caniculei. Comunicatul despre organizarea clubului național român din Budapesta — organizare care se face între cadrele alianței cu celelalte naționalități — a fost interpretat din partea presei maghiare ca și cum Românii s'ar desbina de către confracții Slovaci și Sârbi, după ce s'ar fi stricat înțelegerea între ei. Vești de acestea apar intermitent, — acum pe vremea căldurilor mai ales — în presa șovinistă. Pân'aci îi făceau pe Sârbi, apoi pe Slovaci de disidenți, acum le-a venit rândul Românilor.

Credem că nu e nici o nevoie a da mereu la desmintirea acestor știri tendențioase, cari nasc din obiceiul caracteristic presei șovinite de a înfățișa drept realitate ferbințele lor dorinți.

Noi alegeri. O foaie de sara publică vestea senzațională, că guvernul va duce la îndeplinire sufragiul universal deja la începutul primăverii.

Reforma electorală însă nu va fi sufragiu universal, ci un fel de reformă, ce numai va lărgi drepturile alegătorilor. Dieta va fi apoi disolvată și în Maiu vor fi noi alegeri.

Problema maghiarizării.

De Dr. U. T. Mihaiu.

Problema naționalizării ori a desnaționalizării e o problemă veche, ea a existat totdeauna, în antichitate, în evul mediu, precum în timpul modern. Istoria politică conține pilde celebre în materia asta, e suficient să le relevăm pentru a pricepe și chestiunea maghiarizării pe deplin. Fără considerarea trecutului rămâne orice părere vagă și nesistematică, prin urmare fără efect politic ori moral.

1. Antichitatea.

Din vechime cunoaștem romanizarea Galiei prin Cesar. Ce mijloace a folosit Cesar pentru a latiniza provincia galică? Unealta lui principală a fost birocrațismul. În o țară agrară a rămas însă influința birocrațismului superficială. Orașele primesc limba, cultura și moravurile romane, districtele rurale însă rămân în adâncimea lor galice. Sistemul birocraț a lui Cesar a creat uniformitatea, dar nu unitatea. Numai țaranul roman ar fi fost capabil să fusese Galiei sângule latine. Românii nu aveă țarani liberi, numai o clasă patriciană și o clasă plebeiană, compusă din coloni, servi și sclavi. Lipsa unei patrii țărănești sobre a fost cauza rezultatelor puțin fericite a politicii naționalizatoare a lui Cesar. Epoca galo-creștinească și galo-franconă edifică o lume nouă pe cultura căzută a romanizmului. Dacă comparăm starea semibarbară a Galilor cu civilizația Romanilor, trebuie să ne mirăm de rezultatele puțin durabile a politicii latine. Pentru ce? Pentru că romanizarea s'a operat prin un birocrațism anemic și automatic, dar nu prin o țără-nime trainică și rumenă, unicul element sănătos, rezistent și apt a creă o viață casnică, tradițiuni, moravuri și urmași fideli. Galia s'a ridicat prin birocrațism, dar tot prin el a căzut, existența birocrațată a rămas față de viața băstinașe și profundă a Galilor înfirmă și nedurabilă.

2. Evul mediu.

Politica romană aplicată în Galia, Corint, Cartago, a fost imitată de Spania în evul mediu. Pildele cele mai ilustre sunt Cortez și Pizzaro. Cortez care era un om extraordinar care numai cu Cesar se poate asemăna, cucerește Mexico și caută să hispanizeze populațiunea aztecă indigenă. Care sunt instrumentele lui? O hispanizare prin sânge era imposibilă din cauza materialului național prea puțin. El se decide pentru aplicarea metodei lui Cesar. Cortez hispanizează pe cale birocraț, cu arma, crucea și cu școala. Soldații și preoții sunt însă factori slabi și reacționari, de aceea înerti în o misiune atât de dificilă. Numai un singur element era și în cazul acesta chemat a infiltra naționalitatea spaniolă populației subjugate: țaranul spaniol. Dar clasa țărănească din Spania a fost sacri-

ficată orgoliului clasei aristocrate. Politic iobage, intelectual întunecată de clerul jesuit, material spoliată de niște regi nebuni care să întreceau în vanitățile unei glorii militare efemere. Incercările Spaniei a creă în colonii o a doua patrie au naufragiat. Țăranul singur putea hispaniza imperiul mexican, prin stabilitatea lui domestică, prin viața familiară, prin munca agricolă și fecunditatea lui inepușabilă. Opera birocratismului a costat pe Spanioli mai mult decât valorau coloniile, în loc să ducă la înălțime, a dus țara mamă la decadentă. Madridul e azi o umbră din splendoarea apusă, Spania nu mai trăiește, ci veștează.

Pizzaro a intrat în vogașele politice ale viteazului Cortez. Politica lui hispanizatoare a derutat tot din absența unei țărâni proaspete și muncitoare. El a transplantat în Peruviciile unui birocratism steril, superstițiile unui cler retrădat, care a dus țara în curând la faliment. Politica lui e neoriginală și fără succes, de aceea nu merită o atenție mai deosebită.

Arta a face neofiți și proseliți naționali nu a înțeles-o numai Anglia. Franța încă nu au descoperit secretul politice naționalizatoare. Canada, Alabama și terenurile în jurul lui Mississippi au ajuns pe lângă toate eforturile lui Soto, Robert dela Salle, Marquette etc. în mâna Angliei. Care e arta Englezilor? *Anglia are din secolul XIII o țărânie emancipată, adică, eșită de tot de sub iobăgie, care se înmulțise rapid devenind tot odată o mare dăstăritate economică.*

Înțelegem că țărâniea asta liberă, laborioasă, pacinică în America o Anglie nouă. Ea nu s'a impus ca birocrăția mașinală străbătută spirit vexatoric, stăp și calp, nici ca preoșimea lingușitoare, ipocrită, egoistă, ea a cucerit populația și solul american prin superioritatea rasei și moralei ei, prin munca etică și soliditatea civică. Virginia, Marijland, Rhode-Island și alte coloniei, la oaltă 13, rămân un document splendid a politice naționale engleze, a cărei corifei au fost Roger Williams, Calvert, William Penn etc. Prin țărâniea lucrătoare și viguroasă împântă Anglia în America limba, obiceiurile, dreptul, constituția și taina mărimii ei, nu prin funcționari sterili, jezuiți, perversi, soldați destructivi. Țărâniea, încarnațiunea naționalizării, a virtuților, particularităților și facultăților unui neam a triumfat în decursul vremilor peste toate obstacolele.

3. Timpul nou.

Schița istorică fugitivă ne conduce în timpul nostru, în care problema naționalizării are, deși un aspect deosebit, tot rădăcinile cele vechi. Problema care ne interesează și pasionează zilnic e problema maghiarizării. Prin puținul material desgropat am câștigat deja o măsură comparativă obiectivă pentru aprecierea justă a problemei ce ne preocupă. Pildele trecutului, pe care numai lipsa de spațiu ne-a împedat ale înmulți după plac, ne-a descoperit misterul politice naționalizatoare. Așa am văzut că birocrăția e un mecanism inpracticabil, ea poate fabrica uniformitatea, dar nu poate naște unitatea. C'un cuvânt, căsarma, biserică și școala puse în serviciul ideii naționalizatoare, au fost fără masa de puteri a țărâniei, mijloace ineficace. Baza ori cărei politici expansive e un surplus de populație robustă, frugală, lucrătoare. Tăria și etica

inconștientă a mulțimei populare a condus politica constientă a singuraticilor.

După cele expuse credem, deși pe baza unui material cam limitat, a putea exprima adevărul care ne pare irevocabil și axiomatic, ce numai o țărânie abundentă, sănătoasă, liberă, gospodară, poate servi ca element de naționalizare. Acolo unde umblă plugul și se aruncă sămânța, înverzește și și se răspândește și limba, obiceiurile, voințele și puterile poporului.

Dacă e permis a aplica mica teorie dezvoltată asupra problemei maghiarizării, atunci trebuie să ne îndreptăm prima dată privirea către țărâniea ungurească, căci acolo zace problema maghiară însași.

Posede Ungaria contemporană o țărânie abundentă, liberă, sănătoasă? Noi negăm întrebările acestea. Ungaria are o țărânie numai juridic emancipată, dar nu politic și social. Țărâniea ungurească e juridic liberă, dar faptic aservită. La 1848 a obținut libertatea juridică, dar nu a primit pământ suficient. Libertatea juridică fără un substrat material suficient e o ironie, o feudalitate decorată, un servilism în mantia liberalismului. La 1848 a primit țărâniea ungurească libertatea nominală, dar pământul care e baza libertății, a rămas în mâna aristocrației. O țărânie fără sol e o classă de sanschiloți, un proletariat agrar.

Dacă privim din geamul trenului peste vastele hotare a pusteii între Arad și Pesta, ce vedem? Un peisagiu rural socialist. Vedem table mari încunjurate cu salcâmi, una lângă alta, observăm terenuri vaste, dar nu vedem nici un sat robust și îndesat. Doar în colțul unui fideicomis ori la capătul unei comasari neșămurite, zărim o mână de cocioabe, un cătun mohoros, ruinele unui sat. Cine locuște acolo? Țărâni unguri, țărâni mutilați, apăsați, zdruncinați (zertrümmerte Bauer) cari au o casă, o sfoară de pământ pentru legumi, o vacă, ori un purcel, dar nici un juger de pământ propriu. Pentru a putea trăi, acești țărâni trebuie să facă marilor moșieri servicii de slugă, biris, clăcași ori ziler. Ei nu trebuie să le facă, căci juridic sunt liberi, dar dacă îi silește foamea, atunci trebuie să le facă, și atunci nu mai sunt liberi, ci aserviți. Țărâni de specia asta nu se deosebesc politic prin nimic de socialiști, ei au singura deosebire de celalalt proletariat un titlu de posesiune. un titlu, căci posesiunea nu e a lor ci a domnilor la care lucrează.

Nu toată țărâniea ungurească e așa, sunt raionuri cu sate mari și pline, dar în total, țărâniea Ungariei poartă stigma feudalismului, și semnele știrbirei trecutului medieval. Vis-à-vi de țărâniea asta stă o aristocrație reacționară, improductivă, facțioasă, și între ambele o burgezime compusă din elemente heterogene, antisociale, parasite și puțin coerente. Iată mixtura socială a Ungariei moderne, de ea putem zice ce a afirmat renumitul ministru englez Walpole de Polonia: Un monstru alcătuit din servitutine și orgoliu.

Se lăsăm la o parte celelalte clase, și se rămânem la țărâniea ungurească care e unicul factor serios în cestiunea maghiarizării. Marele principiu a problemei zace în țărâniea ungurească, numai țărâniea ar putea să îplinească idealul unui stat maghiar unitar. Ori ce alt mijloc e efemer. Aici trebuie să respectăm trei puncte ponderante: 1. Mărimea țărâniei. 2. Starea

ei materială și socială. 3. Calitățile ei de rassă față de țărâniea românească.

1. Mărimea.

Intr'un timp luminat și învățat de experiențele trecutului, de libertățile personale și de tradițiunile familiare, țărâniea maghiară ar trebui să fie cel puțin de zece ori mai numeroasă ca să poată spera în o absorbire a elementului românesc. Sub împrejurările de azi ar trebui să înghită tot doi Unguri pe un Român dacă ar vroi să realizeze statul național maghiar, dar atunci mai curând se periclitează Ungurii, căci apetitul canibalic le-ar cauza o constipație incurabilă. Reservoarul de sânge unguresc e prea mic pentru a ne putea îneca politic în el. Chiar Ungurii ar trebui să se ferească de un amestec excesiv de sânge pentru a nu-și bastarda candoarea originalității neamului. Rassele relativ mai curate sunt rassele rezistente. Sociologul Tard a cristalizat din o sumă de fapte o lege științifică. Ungurii să nu confunde înfoiala cu plinătatea.

2. Starea materială și socială

Noi susținem că țărâniea ungurească în mare parte economic și social inferioară țărâniei românești. În tot cazul noi nu avem ruinele țărânești cum răsar pe șesul rusiei, unde populația sărăcăcioasă poartă pe frunte pecetea miseriei și a foamei. Satele românești din Ardeal și Bănat sunt tari și zdravene, ele sunt magazine de puteri productive. Țărâniea formează aici un bloc invulnerabil. Asemenea e problema între muncă și capital la țăranul român mai bine rezolvată decât la cel ungur, care nu are pământ suficient, ce naște între munca lui și un capital și sol conflicte și greve socialiste. Țăranul român e un element democrat, țăranul ungur e un element socialist.

3. Rassa.

Rassa superioară expropriază rassa mai slabă. Românii care de secole nu au putut fi stârpiți se înmulțesc împotriva tuturor obstacolelor. Țărâniea română e un bronz indestructibil topit din ferul dacic și din arama romană. Dela Daci am moștenit acerbitatea și curagiul, delat Români am ereditat virtuțile civice și preamerea culturii. Țărâniea asta a desântat de sclavii, învingătorii și învoșii, groșii servii, pentru a așeză în loc lor un singur popor, o lege egală pentru toți, o condițiune liberă. Istoria țărâniei e istoria dezvoltării nostre și a progresului societății române. Țărâniea a făcut prin destinele și impetuositățile veacurilor o carieră lungă și laborioasă ridicându-se succesive prin puterea ei proprie dela stadiul robiei la plenitudinea drepturilor civice și politice. Țărâniea asta escelează prin o natalitate abundentă, un privilegiu a naturei, a cărei legi sunt mai tari de cât acelea scrise pe hârtie. Suferințele lungi și crâncene îndurate de popor fără ca caracterul lui național să se fi știrbit, precum forța infantilă de care sunt toți vecinii noștri invidioși, dau acestui popor testimoniul unei rasse tenace și de nebiruit.

Bilanțul acestei comparațiuni demarcă pentru noi un favor natural. Aceasta nu înseamnă a ne prea încrede în noi însuși. Dacă țărâniea a triumfat în trecut peste toate crizele, vremea s'a schimbat și crizele viitoare pot să fie mai grele. Să o știm cu toții, că și țărâniea noastră a fost la

1848 tot numai juridic emancipată, economic și social nu. Dacă s'a rupt jugul feudal nu s'au frânt toate jugurile, există un jug al jugurilor, acela e jugul material, mizeria cronică, nevoia ereditată, analfabetismul etc. Numai când jugul economic și social e frânt, atunci putem vorbi de o libertate țărănească deplină. Numai starea materială bună dă autonomia individuală, fiind totodată și substratul culturai sociale și morale. Datorința noastră e deci a prelungi emanciparea juridică și fictivă a țărânului, pe terenul economic și social pentru ca ea să devie o emancipare reală și folositoare. Zadarnic e țărânul liber, dacă prostia ori foamea îl silește să primească condițiuni de muncă oneroase. Atunci nu e liber. Înainte îl apăsă un domn, azi îl apăsă împrejurările economice și sociale a unei societăți pretențioase, apăsarea există, indiferent că este ea personală ori impersonală. Fortificațiunea economică și socială a țărânimeii e cvintesența politiceii noastre, ea e panacea contra tuturor relelor.

Problema maghiarizării și a combaterii ei zace pe ambele părți la țărânime. Birocrațismul unguresc care nu dispune de mijloacele drastice a anticității și a evului mediu, nu va putea nici-odată într'un secol de lumină să expereze rezultate temeinice pe terenul naționalizării. Politica despotică și pur administrativă a Romei și a Madridului a dus la o glorie vanitoasă care a fost subit urmată de o decadentă sinistă. Așa va da și birocratismul unguresc pedagogic, clerical, fiscal fiasco. Birocrațismul va absorbi statului puterile cele mai bune pentru a le deturna de pe terenul producțiilor economice diverse pe câmpul politic și steril al maghiarizării. Politica birocrată va duce la uniformitate, dar nu la unitate, ea va sfâșia sub haina uniformării unitatea mai mult, va transformă armonia în discordie, patriotismul în ură, liniștea în o luptă eternă.

Guvernul va putea numai aplicând metoda Angliei să creeze o Ungarie mare și unitară, dar pentru realizarea acestui dor îi lipsește o țărânime liberă, sătească, superioară, abundentă. Cu țărani retrograzi, cangrenați de socialism, abrutisați de feudalitate, nu poți face cuceriri, în timpul modern în care toată atenția politică se îndreaptă către clasele de jos. Țărânimea ungurească mai are nefericirea a fi dirigeată de o castă nedemocrată, și nefertilă.

Ungaria e numai la apariție o monarhie parlamentară, în fond ea este o oligarhie venețiană, în care o sumă de familii nobile au pus mâna pe destinele țării, asigurându-și bunurile și veniturile populațiunei. Stânca tarpeiană nu e departe de acest Capitol zidit mai mult în aer decât în pământ. O țărânime știrbită și rutinară, o burghezime egoistă și puțin comercială, o aristocrație sectară și ruginită, nu sunt în stare să pervertească o masă țărănească sănătoasă, frugală, harnică și fecundă.

Concluziunea noastră este: birocratismul fie eclesiastic, didactic ori fiscal, nu poate crea unitatea, numai uniformitatea. Prin politica birocrată naționalizatoare cade guvernul unguresc în greșelile politiceii antice și medievale. Nici un despotism birocratic nu a putut în vre'o epocă să manifesteze rezultatele mari în politică. Națiunile moderne s'au convins din contră, că mijlocul a concilia principiul autorității cu acela al libertății cetățenilor e cel mai perfect pen-

tru a produce opere durabile economice sociale și naționale. Anglia nu s'a folosit de birocratism, ci de țărânime, nu de despotism, ci de liberalism. Liberalismul e identic cu patriotismul, numai el poate crea unitatea internă într'un stat, despotismul o nimiceste. Guvernul unguresc a căzut în greșeala dublă a birocratismului și a despotismului când a visat un stat maghiar unitar.

Trecutul ne mai arată că ori ce națiune ce pune forța mai presus de drept, pentru a distruge o naționalitate, se expune la rândul ei a fi singură atăcată și distrusă.

Gătră cetitori!

Toți prietenii și sprijinitorii ziarului nostru „TRIBUNA“, cari până acum nu și-au reînnoit abonamentul sunt rugați să grăbească a-l trimite căci administrația va sistă trimiterea foii tuturor celor cari n'au plătit.

Congregațiunea extraordinară a comitatului Arad.

Arad, 8 August.

Azi, la orele 9 a. m. s'a ținut congregația extraordinară a comitatului Arad, prezidată de fișpanul contele *Károly Gyula*.

Adunarea a fost slab cercetată. S'au prezentat numai putini membrii, deși unele alte obiecte meritau poate mai multă interesare.

Punctul prim a fost aruncarea unei noi dări suplimentare de 1 și jum. procente pentru acoperirea furturilor dela sedria or-

S-a orânduit votare și Ungurii au primit toți noul arunc de dare. Românii -- afară de unul, preotul din Agriș Romul Motorca, care a votat cu »domnii« -- au votat contra aruncului. Iată numele Românilor cari au votat ca să nu se arunce nouă dare pe popor: *Vasile Goldiș, Sever Bocu, Virgil Mihulin, Iuliu Groșorean, dr. G. Popa, Aug. Beleş, Todor Mugoș, George Pap, Tr. Terebenț, Petru Vancu și Ștefan Tămășdan*.

A urmat apoi uu alt punct care ne-a interesat, cel privitor la rețeaua drumurilor comitatense. Aici a luat cuvântul deputatul *Vasile Goldiș* și a recomandat atențiunei fișpanului starea rea în care se află drumul comunal ce leagă valea Murășului cu valea Crișului, dela Bârzava până la Gurahonț. Arată că comunele Căpruța, Dumbravița, Groși, Slatina și celelalte din cercul Gurahonțului nu-s în stare să suporte sarcini pentru repararea acestui drum și a podurilor și e just și cu dreptate, ca drumurile aceste, rău stricate, să se facă cu posibilă grăbire pe cheltuiala comitatului, cu atât mai vărtos, că după cum e informat, s'au făcut drum d'aceste pe teritoriul dominiilor unor spăhii din comitatul nosru, cari ar avea de unde să plătească.

Vicișpanul *Dálnoky*, zice că aici nu e vorba de drumuri comunale, ci comitatense, e însă de acord cu observările dlui *Goldiș*, că într'adevăr comunele, pe cari le-a amintit, nu-s în stare să suporte aceste sarcini și promite, că împreună cu fișpanul, să intervină la guvern, pentru a căpăta ajutoare pe seama acestor comune.

Celelalte puncte au fost de mai puțin interes. A mai luat la un punct deputatul *Goldiș* cuvântul sprijinind un protest al bi-

sericii reformate din Cermei, ca să nu se admită edificarea unui grajd de tauri în nemijlocita apropiere a bisericii. Am fost însă devotați și aci. Adunarea s'a închis la ora 10.

Din România.

În consiliul de ministri ce se va ține azi sau sau mâne se va supune o nouă listă de 180 greci din județele Brăila, Ialomița, Vlașca, Teleorman și Dolj, cari urmează să fie expulzați.

Di Dimitrie Sturdza va plecã azi (Mercuri 26 Iul. v.) dimineața la Carlsbad spre a-și face obicei-nuita cură.

Di și d-na Dimitrie A. Sturdza au primit dela A. S. R. principesa Maria și dela A. S. I. Ducesa Maria de Coburg-Gotha, foarte amabile răspunsuri la telegramele ce au adresat pentru ziua Lor onomastică.

Constatându-se interpretări greșite asupra termenului când expiră cele 15 zile, în care sunt valabile pentru întoarcere biletele de călătorie pentru expozițiunea generală din București, direcția căilor ferate aduce la cunoștința generală, că călătoria cu aceste bilete trebuie să se termine la orele 12 noaptea a zilei a 15-a dela eliberarea biletului, peste care termin biletul nu mai este vulabil.

La numărarea celor 15 zile, ziua în care se eliberează biletul se socotește ca o zi întreagă.

Știri dela expoziție.

Românii din Bucovina la Expoziție.

Excursiunea țărânimeii noastre la București. Delegații societății academice Dacia au intervenit în persoană la București și au obținut pentru țărânii români din Bucovina, cari vor vizită expoziția, toate înlesnirile. Excursionistii vor pleca spre capitala României în primele zile din *Șortezariș* pe calea nrăcaga" expoziție și monu-mentele cele mai însemnate. Sperăm că inteligența noastră dela sate va reuși să îndemne un număr de țărani cât se poate de mare pentru participare la această excursiune instructivă.

Situația în Rusia.

În Kronstadt și Sveaburg, unde până acum revolta părea a fi mai pronunțată, domnește liniște. Poporul fără nici o încercare de rescoală, fără nici un gând de răsbunare, privește scârbit la mișeliile ce le fac călăii țarului. Decapităriile sunt la ordinea zilei. În o singură zi au fost judecați la moarte trei sute de cetățeni ruși, între cari au fost mulți politicieni, chiar și unul fost deputat în Dumă. *Sentiința a fost executată în aceeași zi*.

E mare temerea, că deși revolta a fost înăbușită în două centre, ea va izbucni cu puteri îndoite în Sebastopol.

Greva generală n'a adus roadele așteptate. Guvernul lucră din răspuțeri să ducă la îndeplinire cele făgăduite în programul său. Mijloacele cele folosite nu sunt însă nici juste nici umane.

Ministrul de armată, Rüdiger și-a dat demisia.

Toate încercările pentru restabilirea ordinii sunt cu mult mai slabe decât să poată oprî descompunerea Rusiei.

Telegramele sosite azi spune, că peste 20.000 de cetățeni din Sebastopol au părăsit orașul, căci nu știe momentul, când va izbucni greva. Orașul e încunjurat cu miliție maritimă. Rescuțații au pus mâna pe două corăbii.

În Odessa revoluționarii au la dispoziție 12.000 de bombe, ce vor fi întrebuințate în caz de nevoie.

competent suntem informați, că se fac mari pregătiri și din depărtări să participe publicul. Din întreg venitul curat al petrecerii se vor procura cărți gratis pentru popor.

Inteligența română din Teiuș invită cu toată onoarea la producțiunea teatrală urmată de dans, ce o va aranja Duminecă în 12 August n. în hotelul «Leul» din loc, din prilejul adunării despărțământului XII (Alba-Iulia) al «Astrei».

PARTEA LITERARĂ.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Concursuri pentru premii.

1906.

(Urmare).

«Această carte va cuprinde în întâia parte descripțiuni ale naturii și ale puterilor naturii și în e doua parte narațiuni despre evenimentele istorice însemnate și despre viața bărbaților celor mari al națiunii române și ai altor popoare. Descripțiunile sau narațiunile vor fi sau bucăți originale sau traducțiuni bine făcute. În tot cazul, alegerea se va face din tot ce literatura românească sau străină posedă mai clasic și va avea în vedere dezvoltarea iubirii naturii și a simțimintelor patriotice și virtuose». (Din Actul de donațiune).

Premiul este de 8.500 Lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuielile de tipărire a scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond) în 1.000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei.

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la 1 Septembrie 1909.

XIV. Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1910, prin secțiunea literară, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Poezia populară românească, cuprinsul, stilul și versificația ei, studiate în asemănările și în legăturile ei cu poezia românească cultă și cu poezia populară a altor popoare, și altele de acest fel, cari au avut influență asupra culturii populare românești. Se va studia versificațiunea românească populară și artistică în comparațiune cu cea latină clasică, cu cea latină medievală și cu cea romanică.—(Deciz. 9 Aprilie 1905).

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la 1 Septembrie 1909.

XV. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei, divizibil, se va da în sesiunea generală din anul 1910, prin secțiunea literară, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Sufixele de formarea cuvintelor în limba românească, studiate din punctul de vedere al formei, al sensului și al originii lor.—(Deciz. 9 Apr. 1905).

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la 1 Septembrie 1909.

XVI. Premiul Năsturel din seria A, de 5.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1910, prin secțiunea literară, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Genealogia Basarabilor.—(Deciz. 16 Martie 1905).

Terminul prezentării manuscrisurilor este până la 1 Septembrie 1909.

XVII. Premiul G. San-Marin, de 2.000 Lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului (deciz. 6 Martie 1905), se va da în sesiunea generală din 1910, prin secțiunea istorică, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului:

Expunerea tuturor felurilor de intervențiune a Statului în relațiunile dintre capital și muncă, în folosul muncitorilor.—(Deciz. 11 Aprilie 1905).

Se vor expune toate felurile de intervențiune, după o clasare proprie.

Ca simplă enumerare, intervențiunile de studiat sunt:

a) Măsuri de igienă, de profilaxie medicală.
b) » pentru împuținarea accidentelor.
c) » în interesul instrucțiunii (adică măsurile prin cari se rezervă copiilor, cari lucrează în industrie, ore pentru a urma la școală, cursuri complementare ori profesionale de sara pentru lucrători, etc).

d) Măsuri de protecțiune economică (ca serii oficiale de prețuri, măsurile luate în privința gre-

velor, interzicerea plății salariului în bonuri sau în lucruri, organe de conciliațiune, regimul sindicatelor, bioururi gratuite de plasare).

e) Organizarea inspectării fabricelor și atelierelor.

f) Intervențiunea Statului pentru garantarea lucrătorului în cazuri de accident, de boală și la bătrânețe.

Cu privrie la această intervențiune se va expune sistemul german de asigurări obligatorii și sistemele bazate pe libertate și pe mutualitate din Belgia, Franca, Anglia, discutând: (Va urma.)

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 7 August.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7-30 — 7-31
Secară pe Octomvrie	7-59 — 7-60
Orz pe Octomvrie	6-15 — 6-16
Cucuruz pe Iulie	6-38 — 6-39
Cucuruz pe 1907	6-17 — 6-18
Grâu pe Aprilie 1907	6-42 — 6-43

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	7-32 — 7-33
Secară pe Octomvrie	6-18 — 6-19
Ovăs pe Octomvrie	5-34 — 5-35
Cucuruz pe Iulie	6-43 — 6-44
Cucuruz pe 1907	6-20 — 6-21
Grâu pe Aprilie 1907	7-61 — 7-62

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 kgr. 122—123 fil.; mijlocii părechea 250—260 kgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Deschidere de cancelarie de

notar public.

Activitatea mea de notar public cu ziua de azi am început-o:

Cancelaria mea: strada Fábíán, în casa mea proprie de sub nrul 6, parter.

Ore oficiale: a. m. $\frac{1}{2}$ 9—12 ore.
d. p. $\frac{1}{2}$ 3—6 »

Substitutul meu:

Dr. Szabó István.

Arad, 24 Iunie 1906.

Dr. Mülek Lajos,
notar public regesc.

A V I S.

În hotarul Cuvinului la drumul de țară se află de vândut o vie plantată de 6 ani 3000 butuci, promite rod abundanț, cu colna nouă, veranda reciuzite de stors, loc idilic, cu preț moderat! cumpărătorii să se adreseze la părintele Paul Felnekan în Szabadhely p. u. Györök.

«La proprietariul Ioan Popescu în Magyarád com. Arad să capătă struguri de masă în coșari de 5 kgrame à 3 coroane, scutit de porto — precum vin vechi de Magyarád dela 46—60 coroane h. litra».

Aduc la cunoștință onoratului public că mi-am strămutat cancelăria în str. Karolina casa de sub nrul 8 (lângă posta mică).

Bani pe avere nemișcătoare mijlocesc foarte eftin și repede.

Szücs F. Vilmos.

Reprezentantul institutului de credit financiar, ca mijlocitor de împrumuturi.

De vânzare.

se află în comuna Feiurd (Fejérd) lângă Cluj, o moșie de 400 jugăre, loc fertil, care sunt: 7 jugăre intravilan, 63 jugăre pășune, 50 jugăre livezi (rături), 70 jugăre pădure și 210 jugăre arător, în condiții avantagiase.

Detailuri se pot primi în biroul institutului de credit și economii «Economul» din Cluj.

Un tânăr român, de 23 de ani, necăsătorit, mator, care a făcut cursul notarial, cu praxă de 4 ani capabil de a conduce o cancelarie notarială dorește a fi acceptat cu 1 Septembrie în același fel de loc, unde și-ar putea asigura viitorul.

Adresa la Administrație.

Cultivarea părului. Cea mai obvenientă cauză a căderii părului, după cum a dovedit-o cei mai renumiți medici, e însuși mătreața, cei ce suferă de acest morbo în timpul cel mai scurt devin pleșuvi, doare-ce mătreața și-a bește perii și uscă rădăcinile părului. Nenumărați medici experți din patrie și străinătate recomandă „spiritul de păr PETROLIN” despre ce prin epistole de recomandare se arată că după o folosire de câteva zile împiedică căderea părului, și ori ce alt morbo de cap și în mod avantajos ajută la creșterea de nou a părului. La cumpărare să fiți cu băgare de samă la simbolul de mai sus. Ori ce alt spirt adus în circulație e numai o imitare și falsificare stricicioasă. Se capătă numai la pregătitorul: Drogeria și laboratorul de cosmetică Koráni și Wachsmann, Szabadka.

Magazin principal la farmacia Földes Kelemen. Se poate capătă și în prăvălia de toaletă alui Hegedüs Gyula.

Stabiliment de hydrotheraphie:

Wällischhof

stațiunea de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorf, 30 min. departe de Viena.

Aranjament modern

(pe lângă hydrotheraphie complectă, băi de soare, de aer, de acid carbonic și electric, massage, electrizare, gimnastică suedă, dietetică individualizată etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Glöckner József

Spălătorie chemică și atelier de oo o o văpsit de haine. o o oo

Seghedin, strada Iskola n-rul 27. Timișoara-cetate. str. Hunyadi 6.

Curățește și vopsește tot felul de haine pentru femei, bărbați și copii, oo o o rolete și broderii. o o oo

Comande din provincie se efectuează punctual și prompt.

Banca Națională a României.

Nr. 142

BILANȚUL GENERAL

PASIV

Incheiat la 30 Iunie 1906.

ACTIV

Cassa	Monedă metalică	Aur . . .	72.670,695 93			Capital . . .	—	12 000,000	—
		Argint . . .	1.966,464 94				Fond de rezervă . . .	—	21.373,442 20
Trate aur . . .		30.464.240 48	105.101,401 35			» amort. imobil. mobilier și mașini . . .	—	3.222,588 06	
	Bilete de Bancă . . .		26.677,280	132.778,681 35		Bilete emise de Bancă . . .	—	245.758,560	—
	Efecte predate Cassei spre încasare . . .		—	3.309,492 30		Bonuri de Casă . . .	—	2.547,344 89	
	Portofoliul român și străin Centrala . . .		33.377,308 06			Reescomptul semestrului viitor . . .	—	222,693 49	
	» » Sucursale și Agenții . . .		19.894,426 30	53.271,734 36		Deposite de retras . . .	—	107.224,682 50	
	Efecte publice . . .		—	11.999,924		Compturi curente . . .	—	66.338,510 38	
	» fond de rezervă statutar . . .		—	14.801,390 81		Profit și pierdere . . .	—	1.646,498 96	
	» » amort. imobil., mobilier și mașini . . .		—	2.908,324 08					
	Cupoane . . .		—	126,746 74					
	Imprumuturi pe efecte publice	Centrala . . .	1.812,500	—					
		Sucursale și Agenții . . .	4.693,300	—	6.505.800				
	Iprumuturi pe efecte publice în Ct. Ct. Centrala		—	—	21.257,533 33				
	Sucursale și Agenții . . .		—	—	5.767,518 70				
	Imobile . . .		—	—	603 207 59				
	Mobilier și mașini de imprimarie . . .		—	—	280,076 86				
	Dobânzi datorate la împrumuturi pe efecte publice . . .		—	—	—				
	Deposite libere . . .		81.575,682 50						
	» » ct. provizori . . .		25.649,000	107.224,682 50					
	Diverși	Cont. corente . . .	71.313,253 94						
		» de valori . . .	28.185,953 92		99.499,207 86				
	Lei . . .			460.334,320 48				460.334,320 48	

p. Guvernator, Eugeniu Carada

Director delegat al serv. comptabilității, Th. Ștefănescu.

PROFIT ȘI PIERDERE

Incheiată la 30 Iunie 1906.

DEBIT

CREDIT

Salariile personalului de administrație . . .	514,305 45			Soldul precedent . . .	—	1,575 18
» » » imprimarie . . .	32,400 —			Dobânzi și beneficii diverse . . .	1.521,735 25	
Chelt. de admn. impozit către	315,626 91	400,315 57		Trate, remise și diverse operaț. cu străinătatea . . .	893,904 51	
Stat și diferite taxe și indem				Sucurs. și ag. 84.688.66		Venitul efectelor publice . . .
Cheltueli de imprimarie . . .	5,634 48					
Fondul amortisării imobilelor . . .	45,000 —					
» » mobilier și mașini de imprimarie . . .	7,000 —					
Luminat și încălzit . . .	20,804 —					
Drepturi de prezență . . .	18,980 —					
Material pentru fabricarea biletelor (usaf)	6,540 83					
» » imprimarie . . .	6,619 90	1.057,600 23				
Sold. (Beneficiu net) . . .	—	1.646,498 96				
		2 704,099 19				2.704,099 19

p. Guvernator, Eugeniu Carada.

Director delegat al serv. comptabilității Th. Ștefănescu.

TRIBUNAL

Par. 7.

Boltă nouă

a lui

HALPERN MIKSA

(mai înainte la firma Carol Kopetkó iun.)

pentru modă de bărbați și dame, pânzături, Schifon și tot felul de lipscării

Arad, Szabadság-tér 1.

S'a deschis la 1. August.

Plissierătura și guvelirea hainelor cu mașină, se primesc ori în ce lățime.

Prețuri eftine!

Serviciu prompt!

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5⁰/₁₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipiez speșele de intabulare, convertez datoriile de interese mari

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichis, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. szám

(Lângă filiala Poștei.)

Biroul filialei: B.-Ciaba, Calea Berényi.

Primește pe lângă onorariu acuzitorii de afaceri abili și demni de încredere.

FISCHER KÁROLY

fabricant de funii, țesături, de site și saltele de sirmă.

Arad, József főherceg-út 8. sz.

Recomandă preparatele sale de sirmă ca: țesături de sirmă din aramă, fier și ținc, pe cari le are în deposit mai ales pentru mori, fabrici și scopuri agricole. Afară de acestea, recomandă sitele sale pentru Sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică

la îngrădit de grădini, grădini publice, curți de galițe și păduri cu vinat, site de sirmă cu ramă de fier pentru scopuri delucărării de pământ, nisip, petriș, și pentru lu crări de mine, zidiri și grădinarit. Site la ferestre de pivnițe și magazine de grăunțe. Apărătoare de scintei la locomotive, mori și cesuri de fabrici. Somiere elastice, de oțel pentru pat pe staluri de fier și lemn, cari în privința ușurinței de a se ținea curat sunt foarte recomandabile. Diferite site din păr, aramă și mătase, dobe pentru tutun, site-dobe, și orice fel de obiecte și lucrări din aceasta branșă — cu prețuri din cele mai moderate.

Molnár Antal

măsar

Arad, Part-u. nr. 4 (Casa proprie).

Se recomandă onor. public pentru pregătirea a ori-ce fel de lucrări de lemn aparținătoare acestei branșă, precum:

mobile de alcouri, de prânzătoare, de salon, de cuină, de grădini și de vile,

precum și spre pregătirea aranjamentelor de prăvălii, de birouri, de portale și ori-ce fel de lucrări pentru biserici și alte edificii publice.

Comandele se efectuează prompt pe lângă prețuri convenabile și garanță.

Desemne și modele chimice se trimet la cerere.

Tot felul de

dreșere de oroloage

ce nu mai se poate închipui

numai 1 coroană,

sticlă pentru orologiu de buzunar, arătător 10 cr.

Rog să cercetați atelierul meu după acest chip portal.

Rog să cercetați atelierul meu după acest chip portal.

La orologierul SCHWIMMER ALBERT, ARAD

SZABADSÁG-TÉR Nrul 5—6.

Lângă cafeneaua Pölzl.

Lângă cafeneaua Pölzl.